

Språkstimulering gjennom musikk og sang i barnehagen

Hvordan kan musikk og sang støtte barns språkutvikling i
barnehagen?

Therese Killi Råtrø

[Kandidatnummer: 19]

Bacheloroppgave

[BHBAC3970]

Trondheim, april 2022

Bacheloroppgaven er et selvstendig studentarbeid gjennomført ved Dronning Mauds Minne Høgskole for Barnehagelærerutdanningen og er godkjent som en del av barnehagelærerutdanningen. Under utarbeidelse av oppgaven har studenten fått veiledning ved DMMH.

DronningMaudsMinne

HØGSKOLE FOR BARNEHAGELÆRERUTDANNING

Forord

Tiden er kommet for å levere bachelor-oppgaven. Etter flere timer, dager, uker og måneder med skriving, er oppgaven endelig ferdig. Prosessen med dette prosjektet har vært en svært interessant opplevelse. Det har vært en positiv erfaring og prosess, men samtidig har jeg også til tider funnet det krevende å arbeide med bacheloren. Helhetlig har det vært spennende og veldig lærerikt å skrive denne bacheloroppgaven om et tema som interesserer og som jeg har fått gått dypere inn på.

Først og fremst vil jeg gjerne takke alle som har hjulpet meg i denne prosessen gjennom veiledning, motivasjon og refleksjoner. Jeg vil takke veilederne mine ved Dronning Mauds Minne Høgskole, Sobh Chahboun og Christine Sivertsen, for god hjelp og gode refleksjoner gjennom prosessen med arbeidet. Jeg vil også takke medstudenter for flere utallige timer med skriving og reflektering på skolen, noe som har vært til stor hjelp og som jeg er veldig takknemlig for. I tillegg vil jeg takke informantene/ intervjuobjektene som har tatt seg tid til å stille til intervju.

Therese Killi Råtrø

Trondheim, 29. april 2022

Innhold

1.0 Innledning.....	4
1.1 Begrunn valg av tema.....	4
1.2 Problemstilling	5
1.3 Disposisjon/ oppgavestruktur	5
2.0 Teori om barns språkstimulering og språkutvikling.....	6
2.1 Musikk og sang	6
2.1.1 Musikk i barnehagen	7
2.2 Barns deltakelse og kommunikasjon.....	8
2.3 Barns språkutvikling og språklæring.....	9
3.0 Metode.....	12
3.1 Valg av metode.....	13
3.2 Planlegging av datainnsamling/ adgang til felten.....	13
3.3 Strategisk utvalg	14
3.4 Valg av informanter.....	15
3.4.1 Informant 1	15
3.4.2 Informant 2	15
3.5 Beskrivelse av planlegging og gjennomføring	16
3.6 Analysearbeid.....	17
3.7 Metodekritikk	17
3.8 Etske retningslinjer.....	18
4.0 Drøfting	20
4.1 Musikk og sang	20
4.2 Barns deltakelse og kommunikasjon	22
4.3 Barns språkutvikling gjennom musikk og sang.....	23
5.0 Oppsummering	28
6.0 Avslutning	30
7.0 Litteratur	31
8.0 Vedlegg	33
8.1 Informasjon og samtykkeskjema	33
8.2 Intervjuguide	36
8.3 Sangtegninger.....	38
8.3.1 «Bolla pinnsvin».....	38
8.3.2 «Homettitten, hompetatten»	39

1.0 Innledning

1.1 Begrunn valg av tema

Musikk og sang har blitt en stor del av manges hverdag, og blir ofte representert gjennom strømmetjenester, radio og andre innspilte materiale (Hovde, 2018, s.147). En kan høre musikk på tur, på, s. bussen, butikken, kjøpesenter, barnehagen, skolen, på tv-en, på radioen, på telefonen og så videre. Med andre ord omgir vi oss med det hverdag, bevisst og ubevisst, og dermed utgjør dette en stor del av hverdagen og livet vårt. Musikk er også noe vi hører på når vi er i forskjellige humør, og påvirker humøret i stor grad. Derfor tilpasser vi ofte musikk og sjanger med eget humør og følelser. For mange blir derfor dette svært viktig personlig. Musikk utgjør en stor del av min hverdag, og jeg hører på musikk i ulike sjangre i ulike settinger og humør flere ganger i løpet av en dag. Derfor ser jeg på musikk som en viktig og stor del av min hverdag, som påvirker både mitt humør og væremåte.

Rammeplan for barnehagen (2017) skriver også mye om musikk og sang, og viser viktigheten av dette i barnehagen. Rammeplan for barnehagen (2017) skriver at personalet i barnehagen skal gi barna motivasjon til å uttrykke seg gjennom blant annet musikk og dans, og at de skal gi barna muligheter til å utvikle forskjellige og varierte uttrykksformer (Utdanningsdirektoratet, 2017, s.51-52). I tillegg skal barna få møte og oppleve spenning og glede ved blant annet bruk av sang (Utdanningsdirektoratet, 2017, s.48). Personalet i barnehagen skal også sørge for at barna får god språkstimulering gjennom barnehagehverdagen (Utdanningsdirektoratet, 2017, s.23) og dette kan gjøres blant annet gjennom arbeid med musikk og sang. Musikk og sang er språkstimulerende og denne prosessen, fra bruk av musikk og sang til språkstimuleringen, synes jeg er svært interessant, og ble derfor fokuset til bachelor-oppgaven.

I denne bachelor-oppgaven er fokuset satt på hvordan barns språk kan tilegnes og stimuleres gjennom musikk og sang. Basert på innhentet data og funn, er fokuset i teksten på enspråklige barns språkutvikling. Problemstillingen er i seg selv åpen og kan gjelde alle barn, men på grunn av informantenes utsagn og innhentet data, vil teksten ha fokuset på hvordan musikk og sang kan være støttende for språklæring hos barn som har et språk.

1.2 Problemstilling

Rammeplan for barnehagen (2017) viser til syv fagområder i barnehagen. To av disse er «kommunikasjon, språk og tekst» og «kunst, kultur og kreativitet» (Utdanningsdirektoratet, 2017, s.47-52). I begge disse fagområdene finner vi noe om både musikk, sang og språkstimulering. Dette viser viktigheten av musikk og sang i barnehagehverdagen. Fra egne erfaringer som både praksisstudent og vikar, har jeg sett at musikk og sang blir anvendt veldig forskjellig fra barnehage til barnehage. I noen barnehager ble musikk brukt aktivt og ofte, hvorimot i andre barnehager var musikk og sang anvendt svært lite. I ene praksisperioden, hadde jeg et endrings- og utviklingsarbeid med musikk og sang som tema og hovedfokus i en praksisbarnehage. Her ble musikk ble svært lite brukt, og etter dette fikk jeg sett viktigheten av musikk og hvordan musikk og sang påvirket barna. Dette fikk meg til å tenke på hvordan musikk og sang ble anvendt i andre barnehager og hvorfor det ble anvendt på så forskjellige måter når Rammeplan for barnehagen (2017) skriver om både musikk og sang, og hvordan barnehagen og personalet skal jobbe med det. Dermed ville jeg finne ut av når og hvordan musikk blir anvendt i barnehagen. I tillegg ville jeg finne ut om informantene ser en sammenheng mellom musikk og sang med språkutvikling og hvordan musikk og sang kan bli brukt som språkstimuli. Problemstillingen til oppgaven ble derfor utformet slik:

Hvordan kan musikk og sang støtte barns språkutvikling i barnehagen?

Arbeidet med problemstillingen har gått frem og tilbake, og jeg har tenkt mye på hvordan den skulle utformes på best mulig måte. Jeg valgte å fokusere på både små og store barns språkutvikling i problemstillingen da jeg har erfaringer med musikk og språktilegnelse i flere aldre. I oppgaven vil fokuset være på hvordan musikk og sang påvirker enspråklige barns språk. Til slutt ble jeg svært fornøyd med problemstillingen.

1.3 Disposisjon/ oppgavestruktur

I første kapittel presenteres valgt tema og problemstilling. I tillegg vises hvorfor temaet og problemstillingen er valgt. I andre kapittel, presenteres teori og hvilken teori som er relevant i for denne bachelor-oppgaven. Jeg har valgt å anvende teori om barns språkutvikling, hvordan en kan støtte barns språkutvikling og hvordan musikk og sang kan være språkstøttende for

barna. I tredje kapittel kommer metode-delen. Her presenteres valgt tilnærming og metode, og hvorfor akkurat dette er valgt. Her presenteres også de to informantene og hvordan innsamlingen av data foregikk. Mot slutten av kapittelet kommer metodekritikk, og her blir troverdigheten av valgt metode og gjennomføring drøftet. Helt til slutt i kapittelet presenteres etiske retningslinjer og behandling av personopplysninger. I fjerde kapittel kommer drøftedelen og fremstilling av funn sammen med teori, den innsamlede dataen og egne erfaringer rundt temaet og problemstillingen. I det femte og sjette kapittelet vil alt bli oppsummert og rundet av med en avslutning. Helt til slutt ligger referanseliste og har lagt ved vedlegg.

2.0 Teori om barns språkstimulering og språkutvikling

Begrunnelsen og bakgrunnen for valg av teori, ligger hovedsakelig i problemstillingen og valgt tema. I tillegg påvirkes det av hvilket empiri som er tilgjengelig og av den innsamlede dataen fra informanter (Busch, 2021, s.39). Det som er viktig i teoridelen i en bacheloroppgave er at den skal inneholde en gjengivelse, en redegjørelse eller en fremstilling av forskjellige teorier som er viktig og relevant for å svare på valgt problemstilling. Teoriene som er valgt, legger grunnlaget for analysen og drøftingen senere i oppgaven. Teoriene handler om musikk, sang og hva som er viktig for språkstimulering og språklæring i barnehagen.

2.1 Musikk og sang

En vet ikke helt sikkert hvor, hvordan, hvorfor og når musikken oppsto (Kulset, 2019, s.26). Vi kan vertfall si at musikk har eksistert hele tiden menneskene har vært her på jorden. Det blir sagt at musikk er rundt oss, men hva er egentlig musikk og sang? Musikk er noe som angår de fleste mennesker, som vi stort sett omgir oss med og som kan oppleves overalt (Sæther, 2019b, s.9). Musikk kan være en sang, en lyd, eller bare at noen lager en rytme i et rom. Med andre ord kan musikk og sang være så mye. Musikk og sang kan bety og kan ha forskjellig mening for alle, og alle kan ha forskjellige tanker om musikk og sang. Sang og dans er ulike uttrykksformer som ofte kobles sammen med musikk og som både barn og voksne bruker av seg selv og ofte på automatikk (Selås, 2017, s.203). Musikk, sang og dans i barnehagen kan være noe annet for både barna og de voksne enn musikk, sang og dans i hverdagen.

2.1.1 Musikk i barnehagen

Musikk kan være så mangt og kan oppleves på mange forskjellige måter. Som nevnt over, kan musikk og sang i barnehagen være noe annet enn musikk og sang hjemme på fritiden. For eksempel vil musikk og sang brukes i rituelle kontekster som kan knyttes både til glede og sorg. I hverdagskontekster kan musikk for eksempel brukes for å stimulere egne emosjoner (Waterhouse, 2019, s.153). I barnehagen satses det muligens mer på utvikling av barns sosiale kompetanse, glede, og stimuli av språket gjennom musikalsk lek med ord og uttrykk (Sæther, 2019d, s.165). I barnehagen skal barna få oppleve glede og en fellesskapsfølelse (Utdanningsdirektoratet, 2017, s.9). I tillegg vil å synge støtte barn til å bli mer empatiske, og dermed åpner enklere opp for inkludering. Dette vil føre til etablering av vennskap også før barna deler et språk. Dermed ser vi at musikk og sang fungerer som en type vei til språket gjennom etablering av vennskap (Kulset, 2018, s.134). Barn opplever musikk som en liten konsert. Barna setter sammen det de ser, det de føler og hva de hører i konsertkonteksten. Dette binder de sammen med andre erfaringer fra tidligere og lignende hendelser (Waterhouse, 2019, s.152). I barnehagen blir barna presentert for den samme musikken, og her skapes et felles møte og en felles opplevelse. Her gjør barna noe sammen og dermed får de en felles referanse (Waterhouse, 2019, s.152). Musikk er dermed med på å etablere og opprettholde en gruppefølelse (Kulset, 2019, s.28). Ian Cross (2009) referert i Kulset (2019) sier at musikk kan fungere som et sosialt lim der evnen til sosialt samarbeid og følelsen av å høre sammen blir forsterket (Kulset, 2019, s.28). Dette virker positivt for sosiale settinger, og gjør at samværet bidrar til at det er enklere og tryggere å delta i situasjoner på grunn av sosial usikkerhet. På denne måten kan man også dra utnytte av sangenes naturlige sosiale flow uten å ha mye kunnskaper om språket på forhand (Kulset, 2018, s.146). Flow ble introdusert av psykologiprofessoren Csíkszentmihályi og handler om en indre tilstand hvor en er oppslukt og føler energisk fokus. I denne tilstanden, glemmer en ofte seg selv og egne begrensninger. (Kulset, 2019, s.55). Noen mener at behovet for kommunikasjon er opprinnelsen til musikken og at behovet for et språk ligger til grunn. Et språk før språket viser hvordan barn kommuniserer, deltar og uttrykker seg gjennom musikk og sang. Dette kan være vokaliseringer, forskjellige ansiktsuttrykk og kroppsspråk (Kulset, 2019, s.28).

2.2 Barns deltakelse og kommunikasjon

Hammershøj (1995) referert i Sæther (2019) skriver om barns forskjellige uttryksmåter, og skriver om at lyden og bevegelsene henger organisk sammen med åndedrettet når barna hopper, synger og danser (Sæther, 2019c, s.90). Allerede fra fødselen begynner barn å respondere på musikk og lyd med bevegelser, og sparker med føttene samt feker med armene sine, dermed ser vi at de responderer på musikk og lyd med bevegelser (Sæther, 2019c, s.88-90). Med andre ord begynner deltakelsen og responsen på musikk, rytme og lyd svært tidlig. Barn deltar og kommuniserer på svært mange forskjellige måter. Gjennom musikk og sang frigjøres og utskilles kroppens lykkehormoner (Kulset, 2019, s.28). Dermed bli også kanskje behovet for å bevege seg og uttrykke seg enda større. Da får barna hver sine måter å uttrykke seg, kommunisere på og delta på. Gjennom musikkopplevelser skal barna få oppleve ulike kunstopplevelser og kunstuttrykk, og gjennom barns egne kulturuttrykk, fortolker de sine egne inntrykk og dermed skaper mening ved å blant annet leke og gi en form til det de selv er opptatte av (Sæther, 2019a, s.95). Barns egen kultur handler om kulturen som er særegent enten for, med eller av barn. Ordet «barn» fremfor kultur, viser at det tilbys en annen type kultur til barna enn til de voksne (Jæger, Hopperstad & Torgersen, 2016, s.13). Barnekulturen kan handle om barns selvproduserte sanger, egne fortellinger, lek og tegninger (Sæther, 2019a, s.95). Her ser vi flere måter barna kan uttrykke seg på både gjennom musikk og sang, og gjennom andre ting barna blir presentert for gjennom en barnehagehverdag. Barn lytter også kroppslig og dette skjer ved at barna lytter med kroppen gjennom hopping eller bevegelse av armer eller bein. Ved andre situasjoner kan musikk gi en berusende opplevelse der barna glemmer sine omgivelser, bli stille og bare lytter til klangen i musikken (Sæther, 2019c, s.90). I tillegg kan barna respondere på musikk med forskjellige bevegelser. Holgersen (2002) referert i Sæther (2019) forteller om barns respons på musikk. Dette handler om hvordan de medvirker til å skape en mening i aktivitetene. Her kan det sosiale, musikalske og kroppslige trekkes frem som viktige meningsaspekter. I tillegg skriver han at selve deltakelsen blir svært sentral (Sæther, 2019c, s.88-89).

Holgersen (2002) referert i Kulset (2019) viser til fire deltakerstrategier; resepsjon, imitasjon, identifikasjon og elaborasjon. Resepsjon handler om å lytte, involvering i en musikalsk situasjon emosjonelt, kognitivt eller kinestetisk uten egne uttrykk eller aktiv deltakelse (Kulset, 2019, s.89). Imitasjon handler om etterligning av musikalske uttrykk, altså å herme

fremfor egen produksjon. Identifikasjon er mer en helhetlig forståelse av meningsaspekter i musikken i betydningen før-språklige meningsaspekt. Altså vil barnet oppleve seg som en del av et estetisk uttrykk og svinge med musikken (Kulset, 2019, s.89). Elaborasjon handler om en bevisst eller ubevisst streben etter enten noe nytt eller noe ukjent. Da viser barnet egne personlige og nye uttrykk ut fra den musikalske sammenhengen (Kulset, 2019, s.89). Dette er ulike strategier på hvordan de yngste barna deltar eller responderer på musikk. Men det som er aller viktigst er at barna opplever musikkaktiviteter som meningsfullt (Sæther, 2019c, s.89). Da vil også musikkaktivitetene virke språkstimulerende.

2.3 Barns språkutvikling og språklæring

Kuhl, Tsao og Liu (2003) referert i Kulset (2019) viser til at å lære seg språk skjer i samspill med andre (Kulset, 2019, s.71). En samtale og et samspill er to sammensatte fenomener. Det handler om å være bevisst på og villig til å kunne utvikle en evne til å samhandle og ha samtaler med andre. Det skjer i responsen og i ansvaret som relasjonene rommer (Öhman, 2016, s.19). Å ha kunnskap om samspill og relasjoner, vilje til å reflektere over arbeidet sitt og å bruke denne kunnskapen i samtaler og samspill med barn, kalles relasjonskompetanse (Öhman, 2016, s.19). Ifølge Kulset (2019), må språket høres for å kunne tilegne oss det, og hun sier at: «Det må være en *input* for at det skal komme en *output*» (Kulset, 2019, s.71). Med dette forstår vi at å være i samspill med andre, fører til språktilegnelse. Dermed kan vi også forstå at tidlige samspill og relasjoner også er viktig for tidlig språklæring.

Musikk og sang kan være en vei inn til språktilegnelse (Kulset, 2018, s.134). Kulset (2019) skriver at musikk finnes overalt i språket, og at det øves inn flere deler av språket ved å synges eller å fremsi forskjellige regler (Kulset, 2019, s.92). Husby og Kibsgaard (2014) referert i Kulset (2019) viser til syv kategorier for språktrekk (Kulset, 2019, s.92-97). Kategoriene er fonologi, stavelser, assimilasjoner, prosodi, morfologi/ ordlagning, frase og setning. Av disse syv kategoriene, er det valgt ut fire kategorier som utpeker seg som viktigst i forhold til problemstilling og funn.

Første kategori handler om fonologi. Fonologi er lydene i språket og hvordan lydene kan kombineres med stavelser i språket (Cejka, Gujord & Selås, 2017, s.16). Mange kan ha språklæringsvansker med små nyanser i vokaler og konsonanter på et nytt språk som skal

læres. Musikk kan hjelpe med slike språklæringsvansker. Med sang og regler som inneholder en korrekt språklig rytme, kan en automatisk lære og øve opp til å høre og til å uttrykke rette lyder, uten at en selv trenger å lage eller produsere en meningsbærende setning. Dette kan for eksempel handle om lengden på en vokal (Kulset, 2019, s.93).

Husby og Kibsgaard (2014) sin andre kategori handler om stavelser. Musikk hjelper stavelser ved at sangtekster har naturlige fastlagte fraseringer og trykk. En kan dermed danse seg gjennom stavelser, som kan være vanskelige, gjennom rytmen og melodien, og dermed får tunga øvd seg. Det kan være enklere å lære seg riktige språkllyder i forskjellige ord når det brukes og synges ord i en sang, i forhold til at en sitter i ro ved et bord og øver på det (Kulset, 2019, s.94).

Kategori fire handler om prosodi. Dette handler om musikken i språket, altså varigheten, trykkplassering, tonelaget, rytmen og tonehøyden. Her kommer musikken til hjelp med naturlig innlæring. I forskjellige sanger vil ord og fraser ha riktig språkmelodi siden rytmen i melodien betoner språket på en riktig måte. Når vi synger en sang med en fast melodi og faste ord, har vi ingen mulighet til å få til feil trykk på ordene som blir brukt. Dermed kan vi se hvordan musikk og sang er et godt hjelpemiddel til å bygge opp riktig prosodi (Kulset, 2019, s.95).

Morfologi og ordlagning er den femte kategorien Husby og Kibsgaard (2014) presenterer. Dette handler om hvordan ord endrer seg når de bøyes, om ordsammensetninger og det å lage nye ord ved å legge til en for- eller etter-stavelse, altså prefiks eller suffiks. Å bruke slike stavelser og å forstå betydningen av det nye ordet som blir dannet, kan være en utfordring. Musikk kan hjelpe dette ved å blant annet å tulle og tøyse med språket. For eksempel ved å bruke regla: «*akka bakka bonka rakka, etla matla sjong dong filifjong!*», brukes språket selv om det ikke er ordentlige ord. Her kan språklæringen få mulighet til å eie nye språkllyder på en leken måte (Kulset, 2019, s.95-96).

Gjennom disse kategoriene ser vi hvorfor og hvordan musikk og sang kan støtte forskjellige deler av språket. I tillegg fungerer sanger godt for språkstimulering ved at teksten blir lurt inn i hjernen slik at barna trener seg motorisk på språket samtidig som en synger. Da trenger ikke barnet å huske ord, setninger eller hvordan setninger formuleres (Kulset, 2019, s.99). Patel (2011, 2012, 2014) referert i Kulset (2019) forteller oss om huskeordet «OPERA» og hvilke ulike deler som er i spill når språktilegnelsen kan dra fordeler av musikk og av at vi

musiserer. Ved å kjenne til disse delene, øker potensialiet for at musisering vil ha en positiv innvirkning på språktilegnelsen. Delene som danner «OPERA» er overlapping, presisjon, emosjoner, repetisjoner og oppmerksomhet (attention på engelsk, og derav A-en) (Kulset, 2019, s.48). Ut fra hva som er relevant for problemstilling og empirien, ble det valgt å gå mer inn på overlapping, presisjon, emosjon og repetisjon.

Overlapping handler om at språk og musikk har et overlappende nettverk i hjernen. Dette handler altså om når hjernen vår mottar, behandler og prosesserer språk som når vi mottar og behandler musikk. Med andre ord er språk og musikk til en viss grad samme sak for hjernen vår.

Presisjon handler om å lure hjernen med sang. En lurer hjernen til å snakke med en melodi og en rytme, og da blir motorikken stimulert til å kunne uttale ord og kunne sette sammen forskjellige setninger uten å måtte kunne huske grammatikken, gloser og setningsstrukturer (Kulset, 2019, s.50). Derfor blir sang og regler et godt redskap for å lære seg språket fordi språklæringen, gjennom å synge sanger og bruke regler, bruker språket uten at en selv må finne ut hva som skal bli sagt. Musikk krever mer av maskineriet i hjernen enn hva språk. Det betyr at musikk trenger en mer finkornet behandling og en større presisjon (Kulset, 2019, s.50).

Emosjoner handler om å holde hjernen i godt humør. For å skulle lære noe må en være motivert. Motivasjon kan ofte henge sammen med trivsel, interesse og læringsglede. Inputen bør engasjere oss personlig og følelsesmessig for at hjernen skal være åpent for ny kunnskap (Kulset, 2019, s.53).

Repetisjoner er viktig for å etablere en trygghet rundt hva som skal og kommer til å skje. Musiseringen sørger for en pugging uten at det refereres med noe negativt. I alle situasjoner, både for å lære et nytt språk, øve på noe eller lære noe annet nytt, er alltid pugging nødvendig. I sanger er det ofte repetisjoner, og da blir det lettere å bli med og lære sangen og språket før en selv egentlig forstår hva det betyr. Da pigger vi samtidig språklige lyder og setninger (Kulset, 2019, s.62).

I tillegg er de voksne i barnehagen svært viktige og spiller en stor rolle rundt barns språktilegnelse. For at barn skal lære seg et språk, er de avhengige av å ha gode og nære

voksne og språkforbilder rundt seg som kan gi barna muligheter for å uttrykke seg (Kibsgaard, 2018, s.28). De voksne bør videreutvikle samtaler, tilpasse språket sitt etter barnas forutsetninger og i tillegg hjelpe barnet med å forstå og det å bli forstått (Selås, 2017, s.189). Å tilpasse språket sitt etter forutsetningene til barna kan gjelde mange ting. Blant annet slike tilpassinger være å snakke tydelig og langsomt, slik at det blir enklere for barna å få med seg hva som blir sagt. I tillegg bør det brukes korte og konkrete setninger slik at informasjonen som kommer er konkret og at det ikke blir for mye informasjon og i tillegg bruke spørsmål slik at barna selv får pratet mye og øvd seg på det. I tillegg skriver Smith (2002) referert i Selås (2017) at å være emosjonelt påkoblet, er det viktigste den voksne kan gjøre, samtidig som å følge barnas intensjon og hjelpe barnet med å forstå og å bli forstått (Selås, 2017, s.190).

Språktilegnelsen hos barn er svært avhengig av å ha gode og nære relasjoner og kontakt med barnets språkforbilder og de som gir barna mulighet til å uttrykke seg (Kibsgaard, 2018, s.28-29). Derfor er personalets kompetanse viktig, men personalets personlige egnethet spiller også en svært stor rolle i barnets selvforståelse og barnets tro på selv kunne mestre. Annerkjennelse og å vise barna at de er godt likt av voksne og andre barn er med på å skape et rom hvor barna kan både prøve og leke med språket, uten at barna opplever et nederlag over å gjøre feil (Kibsgaard, 2018, s.28-29). Bronfenbrenner (1979) referert i Kibsgaard (2018) uttrykte det slik: «Somebody has to be crazy about that child». Her får vi forståelsen av hvor støttende en skal være som voksen overfor barna. I lys av den kjærligheten og anerkjennelsen barna opplever gjennom lek og vennskap i barnehagen, i barnegruppa og i dialoger med de voksne, dannes det en type grobunn for mangfoldige læringsprosesser i barnehagen (Kibsgaard, 2018, s.29). Da vil barna prøve ut språket uten at det føles skummelt og vil etter hvert lære språket.

3.0 Metode

Vitenskapelige metoder er forskjellige fremgangsmåter eller type teknikker som skal gi svar på forskningsspørsmål. Her er målet å få frem informasjon om en «sosial virkelighet» og kunnskap om hvordan informasjonen kan analyseres (Bergsland & Jæger, 2014, s.66). I hovedsak finner vi to hovedtyper av metoder. Den første er kvalitativ og den andre er kvantitativ (Bergsland & Jæger, 2014, s.66).

3.1 Valg av metode

Det er valgt problemstilling som i størst grad påvirker hvilken metode og tilnærming som bør brukes. Ut fra valgt problemstilling, har jeg valgt å bruke en kvalitativ tilnærming. Kvalitative metoder, er basert på et subjekt-subjekt-forhold mellom forskeren og informanten (Bergsland & Jæger, 2014, s.66). Innenfor den kvalitative tilnærmingen har en flere metoder som kan brukes, men ut fra valgt problemstilling og tema, ble det valgt å bruke intervju som metode. Da rettes blikket mot informantens hverdagshandlinger i en naturlig kontekst (Bergsland & Jæger, 2014, s.67). Ved å bruke intervju som metode, får en også et innblikk i hvordan informantene tolker og opplever temaet.

Det ble gjennomført to intervjuer med to forskjellige informanter for å få svar på valgt problemstilling. Intervju er godt egnet når en skal undersøke hvordan informantene forstår sin egen verden. Informanten beskriver egne erfaringer og selvoppfatninger, og klargjør og utdyper egne perspektiver (Bergsland & Jæger, 2014, s.71). Før intervjuet ble det utformet en intervjuguide som inneholdt temaet musikk og sang i barnehagen, og her var rekkefølgen på spørsmålene allerede fastbestemt. Intervjuguiden var detaljert og oppsatt med konkrete og nøyaktige spørsmålsformuleringer. Ved å ha en fast bestemt intervjuguide, med konkrete spørsmål og konkret rekkefølge, har en valgt et strukturert intervju (Bergsland & Jæger, 2014, s.71). Jeg valgte å ha et strukturert intervju for å være sikker på at informantene svarte på alle spørsmålene og dermed blir det enklere å sammenligne funnene i etterkant i motsetning til om informantene hadde svart på forskjellige spørsmål.

3.2 Planlegging av datainnsamling/ adgang til felten

Først ble temaet og problemstillingen bestemt, og etter dette ble samtykkeskjema (se vedlegg – informasjon og samtykkeskjema – side 33) og intervjuguiden utarbeidet (se vedlegg - intervjuguide – side 36). Jeg visste tidlig noen av spørsmålene som skulle stilles og være med i intervjuguiden, og ville både fokusere på informantenes bakgrunn og erfaringer, og hvordan musikk og sang ble arbeidet med i barnehagen. Intervjuguiden og samtykkeskjemaet ble raskt utarbeidet og ferdig. På samtykkeskjemaet var det viktig å få med nok informasjon om prosjektet, gjennomføringen, etiske retningslinjer og hvem jeg var. Disse to dokumentene ble sendt inn til informantene før intervjuene fant sted, slik at informantene hadde tid til å se over

spørsmålene, informasjonen og forberede seg. I tillegg måtte informantene gi samtykke på samtykkeskjemaet.

Deretter begynte arbeidet med å planlegge datainnsamlingen og å finne informanter som ville stille til intervju. Først var fokuset på å finne informanter som arbeidet i barnehage der musikk var i hovedfokus, og i tillegg var målet å ha to ansatte med ulik stilling i barnehagen. Her ble det da tenkt for eksempel en pedagogisk leder og en barnehagelærer, for å se hvordan ansatte med forskjellig stilling så arbeidet med musikk og sang i barnehagen. I tillegg kunne det å ha to pedagogiske ledere være en ulempe ved at det kan være lett å rette svarene mer mot hvordan det skal gjøres i forhold til Rammeplan for barnehagen (2017), i motsetning til hvordan det faktisk blir bruk, og dermed retter svarene mot hva som er pedagogisk og faglig riktig. Mange barnehager sine årsplaner ble gjennomgått og det ble lagd en oversikt over aktuelle barnehager som hadde fokus på musikk og sang. Etter å ha fått en oversikt over barnehager som hadde enten litt eller mer fokus på musikk, ble det sendt flere e-poster til barnehagestyrere, med spørsmål om noen ansatte ville og hadde mulighet til å stille til et intervju. Ikke mange ansatte hadde mulighet til å stille til intervju, men informant 2 ble funnet gjennom dette arbeidet, hvorimot informant 1 tok jeg selv kontakt med. Informant 1 har jeg noe kjennskap til fra før gjennom felles bekjente.

3.3 Strategisk utvalg

Før intervjuet fant sted, ble det bestemt på forhånd hvem som skulle intervjues, og det var viktig at informantene hadde erfaringer med temaet og det var ønsket at de hadde ulike stillinger i barnehagen. Det var bestemt hvilket yrke informanten skulle ha, og det ble bestemt at informanten skulle ha erfaringer om valgt tema. Siden valgt metode er en kvalitativ tilnærming, altså intervju, er det ofte slik at en har på forhånd valgt ut personer som en mener kan ha noe å bidra med under prosjektet og undersøkelsen. Dette kalles et strategisk utvalg. Til et slikt utvalg, må det argumenteres på en faglig måte over for valget av informanter som ble gjort (Dalland, 2021, s.59-60). Det ble gjort et strategisk utvalg på grunn av at en gjerne vil ha informanter som har erfaringer om valgt tema for å få gode og utfyllende svar og for å få mest mulig ut av intervjuene. Det krever erfaringer for at informantene kan snakke godt rundt spørsmålene og fortelle om deres arbeidsmåter, erfaringer og meninger. Etter en stund fikk jeg tak i to informanter med ulike erfaringer og stilling i barnehagen.

3.4 Valg av informanter

Valget av informanter ble hovedsakelig styrt av tre faktorer: egne ønsker, problemstillingen og tilgjengelighet av informanter. Det var et ønske å intervju to personer innenfor barnehagen med forskjellig stilling og utdanning, i tillegg at informantene skulle ha kompetanse og erfaringer rundt temaet. Problemstillingen ble også dermed med på å styre valget av informanter da det var viktig at informantene skulle ha kunnskap om temaet. Som nevnt tidligere, var det få ansatte som hadde tid til å stille til intervju, og derfor ble valget av informanter påvirket av hvem og hvilke barnehager som hadde mulighet til å stille til intervju. Til slutt fant jeg informant 1 og informant 2.

3.4.1 Informant 1

Det første intervjuet ble gjennomført med informant 1, som jeg har noe kjennskap til fra før. Informant 1 er en kvinnelig pedagogisk leder med 100% stilling, og har vært pedagogisk leder i forskjellige barnehager og har jobbet i barnehage i til sammen 26 år. Hun er utdannet barnepleier, hjelpepleier og førskolelærer. I tillegg har hun tatt ekstra utdanning for å bli spesial pedagog, i tillegg har hun tatt ute-fag og veiledning til å bli praksislærer. Hennes ønske om å jobbe i barnehage kom tidlig, og under operasjons dagsverk var hun en dag i barnehage, og visste allerede da at dette ville hun jobbe med. I tillegg synes hun jobben er meningsfull, artig og interessant.

Informant 1 nevnte at det beste med å jobbe i barnehage var den varierte jobb, å kunne være sammen med barn, at det er utviklende og utfordrende på en positiv måte. Hun nevnte også noen utfordringer ved å jobbe i barnehage. Dette var blant annet at en kanskje ikke får mulighet til å gjøre alt en vil gjøre og heller ikke så bra som en ønsker å gjøre det. I tillegg kunne det være vanskelig å få like mye tid til alle barn i store barnegrupper.

3.4.2 Informant 2

Informant 2 er opprinnelig utdannet musikkpedagog, men jobber som miljøterapeut på grunn av at musikkpedagog ikke finnes som en egen stilling i barnehagen. Informant 2 er kvinne og er utdannet musikkpedagog og musikk lærer, altså faglærer i musikk, og har tatt «Master of Music». Hun har jobbet åtte år i barnehage, og hadde ingen planer om å jobbe i barnehage før

hun selv fikk barn. Da kom interessen for hvordan en skulle få de til å leke, jobbe og finne løsninger sammen.

Det beste med å jobbe i barnehage mente hun var å se hvor glade barna blir for å se deg og at det er en givende jobb. I tillegg mener hun det er interessant å se hvordan en historie kan plantes i hodet til en hel barnegruppe og se hvordan alle blir interesserte. Det som kunne være utfordrende var å bruke seg selv hele dagen og dermed kunne bli «brukt opp». I tillegg kan det være emosjonelt belastende å forholde seg til 10-20 barn som ikke vil, som krangler, stikker av eller som krever oppmerksomheten din hele dagen.

3.5 Beskrivelse av planlegging og gjennomføring

Det ble etter hvert bestemt tid og sted for intervjuene, og begge skulle gjennomføres i barnehage der de jobbet. Som intervjuer har en et visst ansvar overfor den som blir intervjuet. Intervjueren må etablere en atmosfære hvor informantene føler seg trygge nok til å snakke fritt og åpent om egne erfaringer og følelser. Informantene skal heller ikke føle at de har utlevert seg selv eller barnehagen på noen måte som oppleves som ubehagelig (Bergsland & Jæger, 2014, s.72). Derfor ble intervjuene gjennomført i barnehagen der de jobbet og kunne føle seg tryggest. Jeg ankom barnehagene, hilste på informanten og presenterte meg selv. Samtidig som vi fant et passende sted å sitte for å gjennomføre intervjuene, hadde vi en mer uformell samtale, og snakket om barnehagen for å få en rolig, dempet og avslappende stemning. Intervjuene begynte og vi snakket godt under intervjuene. Samtidig som spørsmålene ble stilt og informantene svarte, skrev jeg ned svarene på datamaskinen fortløpende. Ved å gjennomføre intervjuene på denne måten, risikeres det å miste viktig og relevant informasjon fra informantene. I tillegg krever det å være rask og påkoblet gjennom hele intervjuet for å rekke å skrive ned og få med seg det viktigste informantene forteller. Dette kan også skape lengre pauser i intervjuet og føre til at intervjuet ikke går like flytende i motsetning til ved bruk av lydopptak eller ved hjelp av en medstudent som hadde notert. På slutten av intervjuene ble informantene spurt om de ville legge til noe mer i tilfelle de kom på noe viktig. De fikk også muligheten til å lese over det som ble notert ned for å se at jeg hadde forstått de riktig, og at de var enige i det som ble skrevet. Det var ingenting som virket problematisk under intervjuene, og helhetlig gikk de bra. De etiske retningslinjene ble også godt i varetatt under intervjuene og gjennom prosessen med før- og etter-arbeidet av intervjuet.

3.6 Analysearbeid

Å analysere handler om å redusere innsamlet datamengde, og å skape en viss orden, struktur og mening. Når det innsamlede datamaterialet blir strukturert, blir det en bedre oversikt (Bergsland & Jæger, 2014, s.81). Analysearbeidet begynte allerede da intervjuene ble skrevet ut på for å få en bedre oversikt. Etter å ha gjort det, ble det lagd en tabell og informantenes svar ble lagt inn her for å få en bedre oversikt og struktur på spørsmål og svar. Denne struktureringen er en begynnelse på analysen (Bergsland & Jæger, 2014, s.81). Etter å ha skrevet intervjuene inn i tabell, ble svarene fargekodet og det viktigste og det som utmerket seg som interessant ble trukket ut. Deretter ble temaene satt inn i egne dokumenter igjen for å igjen få en bedre oversikt over temaene og for å se om mer kunne trekkes ut som relevant. Etter hvert ble det en god oversikt over hvert tema. Da ble det som var relevant for prosjektet og problemstillingen plukket ut.

Her kom forskjellige temaer og funn frem. Begge informantene fortalte tidlig at de hadde positive erfaringer og opplevelser med musikk og sang i barnehagen. Begge fortalte at de mente det var viktig å leke med musikk, sang og språket. De fortalte også om fellesskapet som ble etablert med musikk og sang, og la mye vekt på dette. Noe som vekket interessen min var informant 2 sine «sangtegninger» som jeg kommer tilbake til i drøftingen.

3.7 Metodekritikk

Metodekritikk handler om å være kritisk og å reflektere over egen valgt metode og egne strategier til å innhente datamaterialet. Ingen metode er helt fri for feil (Bergsland & Jæger, 2014, s.80) og derfor er det viktig å være bevisst over hva som kan være med å påvirke funnene og den innsamlede dataen. Alle valg en tar rundt metoden, er med på å påvirke undersøkelsens kvalitet, og i tillegg er med på å bestemme hvor mye en kan stole på de resultatene en finner og sitter igjen med (Busch, 2021, s.61). Innenfor metodekritikk brukes begrepene reliabilitet og validitet (Bergsland & Jæger, 2014, s.80).

Reliabilitet handler om pålitelighet og er knyttet til målekvalitet. Det handler altså om hvor godt vi kan måle det vi måler, og om hvor mye en kan stole på datafunnene (Busch, 2021,

s.61). Validitet, eller gyldighet, er knyttet til om datafunnene er gyldig for valgt problemstilling, og i hvor stor grad en måler det en tror måles (Busch, 2021, s.61).

Det ble kun intervjuet to informanter for å svare på problemstillingen og intervju spørsmålene om musikk og sang knyttet til språkutvikling i barnehagen. Da kan en reflektere og tenke over hvor pålitelig og hvor stor reliabiliteten er, og om det egentlig hadde vært bruk for flere informanter for å få et bredere svar og flere tanker rundt temaet. Ved å ha flere informanter ville en fått et større innblikk i arbeidet med musikk og sang i barnehagen og dermed ville reliabiliteten blitt styrket fordi spekteret av svar og arbeidsmåter blir bredere. Siden informant 1 er pedagogisk leder og informant 2 er musikkpedagog, kan det tenkes at en kan stole godt på datafunnene på grunn av deres utdanning og stilling i barnehagen. Som nevnt tidligere, hadde jeg noe kjennskap til informant 1 fra før. Dette kan også være med på å påvirke svarene og reliabiliteten både positivt og negativt. Dette kan påvirke positivt ved at informanten føler seg trygg nok til å være mer åpen, eller negativt ved at informanten velger å ikke være like åpen. På bakgrunn av svak kjennskap og en distansert relasjon til informant 1 fra før av, antas det at informanten svarte så redelig som mulig.

Validiteten eller gyldigheten i intervjuene, kan styrkes gjennom å bruke åpne spørsmål. For å få mest mulig gode og fyldige svar fra informantene, ble intervjuguiden utarbeidet med mest mulig åpne spørsmål. I tillegg bør svarene frem informantene være gyldige og relevante for det en arbeider med. Derfor ble den innsamlede dataen analysert og fargekodet for å hente ut det som var relevant for temaet og problemstillingen.

3.8 Ethiske retningslinjer

Et viktig aspekt ved forskningsetikk, er behandlingen av personopplysninger og det er lovfestet at den enkelte ikke skal bli krenket gjennom behandlingen av personopplysningene (Personopplysningsloven, 2000, §1). Forskerens etiske forsvar kan knyttes til tre hovedprinsipper: informert samtykke, konfidensialitet og konsekvenser (Bergsland & Jæger, 2014, s.83).

Informert samtykke handler om at informantene skal informeres om målet, at det er frivillig og at informanten kan trekke sitt samtykke når som helst (Bergsland & Jæger, 2014, s.83). For å bevare dette, ble det lagd et samtykkeskjema som informantene fikk i god tid før intervjuet. Der stod det informasjon om undersøkelsen, intervjuet, temaet og problemstillingen, målet, at det er frivillig og at informantene kunne trekke samtykke om det er ønskelig. Dette fikk informantene god tid til å lese over før intervjuet og måtte krysse av en boks på skjemaet om de ønsket å delta. Det ble også sendt en intervjuguide til informantene samtidig som samtykkeskjema, der de fikk mer informasjon om intervjuet, hvilke temaer som kom til å bli tatt opp og hvilke spørsmål som kom til å bli stilt under intervjuet.

Konfidensialitet handler om å ikke offentliggjøre de personlige dataene som kan avsløre hvem informantene er og deres identitet. Derfor vil informantene bli referert til som «informant 1» og «informant 2» i stedet for å bruke navn (Bergsland & Jæger, 2014, s.85). I tillegg vil verken barnehage eller plassering på barnehagene bli nevnt. Det har heller aldri blitt skrevet ned navn på informantene eller barnehagene, og den innsamlede dataen vil bli slettet når arbeidet er ferdig. Derfor vil både informantene og barnehagene være anonyme og ingenting vil bli sporet tilbake til de.

Konsekvenser handler om mulige skader og fordeler som kan påføres informantene (Bergsland & Jæger, 2014, s.85). For å passe på at ingen skader hendte under intervjuene, ble intervjuene gjennomført der de følte seg trygge, telefon ble lagt bort, og informasjon/opplysninger om de er anonyme gjennom hele prosessen. I tillegg fikk de et samtykkeskjemaet, og dette ga de informasjon muligheten til å trekke seg når som helst og at all data dermed vil bli slettet. For at informantene skal unngå å settes i en situasjon hvor de ikke gjenkjenner beskrivelsene og tolkningene som er gjort, hadde de mulighet til å gå over materialet. Dette kan kobles opp mot Lincoln & Cuba (1985) referert i Postholm (2010) sin uttalelse om «member checking». Dette innebærer at forskeren ber informantene fortelle om de kjenner seg igjen i beskrivelsene og tolkningene som er blitt gjort (Postholm, 2010, s. 132). I tillegg handler konsekvenser også om fordeler og positive utfall informantene kan forvente av å delta i intervjuet og prosjektet (Bergsland & Jæger, 2014, s.85). Positive utfall etter intervjuet kan vær at informantene har fått reflektert over hvordan de arbeider og hvordan de

kan arbeide med musikk og sang. I tillegg kan en bli mer bevisst på hvorfor og hvordan ting gjennomføres og mer bevisst på valg som tas.

4.0 Drøfting

I dette kapittelet, vil empirien drøftes opp mot valgt teori. Her vil det tas utgangspunkt i de teoretiske perspektivene som allerede er tatt opp i teoridelen tidligere (Bergsland & Jæger, 2014, s.57). Intervjuguiden ble delt inn etter tema, og her vil hvert tema fra intervjuene drøftes, og funnene fra intervjuene vil drøftes opp mot teori. Noen tema inneholder mer innhentet data og flere refleksjoner, og derfor vil også lengden på temaene variere. Selv om noen tema inneholder mer informasjon fra informantene, ser jeg likevel en stor relevans i samtlige av de og hvordan de er viktige for å støtte opp språket hos barn.

4.1 Musikk og sang

Informantene forteller om sine forskjellige oppfatninger av ordet «musikk». Svarene deres går ut på tempo, terapi, hvordan det høres ut og hvordan det føles, hvordan det brukes og hvordan det oppleves sammen med andre og alene. Musikk og konsertopplevelser kan oppfattes svært ulikt fra person til person, og det finnes flere forskjellige oppfatninger og meninger om hva musikk er (Sæther, 2019b, s.9). I tillegg skriver Waterhouse (2019) om hvordan musikk kan brukes i hverdagskontekster for å stimulere egne emosjoner (Waterhouse, 2019, s.153). Her blir informant 1 sitt svar: «terapi», interessant. Informant 1 la vekt på hvordan musikk for henne kunne bli brukt som terapi. Og i tillegg brukes musikk både i rituelle og hverdagskontekster knyttet til forskjellige følelser, for eksempel glede og sorg (Waterhouse, 2019, s.153), og virker derfor også godt som terapi, få tankene på andre ting og å tørre å vise følelser. I intervjuet kom det også frem forskjellige svar på hva de mente «musikk» og «musikk i barnehagen» var.

På spørsmålet om hva informantene la i «musikk i barnehagen», snakker de om glede, lek, opplevelser sammen med andre og opplevelsen alene, en måte å være sosial på og et type fellesskap. Dette kan kobles opp mot det Sæther (2019) sier om musikk og sang i barnehagen. Musikk og sang bidrar til å styrke sosial kompetanse, stimulere barns språkutvikling, bli kjent med lokal kultur, musikalsk og sosialt samspill, og stimulere språket gjennom lek med ord og

uttrykk (Sæther, 2019d, s.165). Gjennom et godt fellesskap, etableres vennskap. Dette kan også ses i sammenheng med Kulset (2018) sin teori om hvordan barn blir mer empatiske gjennom bruk av musikk, sang og synging. Ved at barn blir mer empatiske, åpner de enklere opp for inkludering og dermed etablerer de vennskap før de deler felles språk. Dette viser at musikk og sang fungerer som en vei mot språket gjennom å etablere vennskap (Kulset, 2018, s.134). Som nevnt over, forteller informantene om det fellesskapet og den opplevelsen som skapes gjennom musikk og sang i barnehagen. På grunnlag av informantenes beskrivelser om dette, tolker jeg at informantene ser opplevelsene sammen med hverandre som en viktig komponent for fellesskapet. Waterhouse (2019) skriver om akkurat slike ulike opplevelser og hvordan opplevelsene bidrar til samhørighet/ fellesskap og en felles referanse i barnegruppa (Waterhouse, 2019, s.152). Dermed blir musikk også med på å etablere og å opprettholde gruppefølelsen (Kulset, 2019, .28). Ian Cross (2009) referert i Kulset (2019) forteller at musikk kan i noen situasjoner fungere som et sosialt lim. Her forsterkes evnen til et sosialt samarbeid og følelsen av å høre sammen (Kulset, 2019, s.28). Informant 2 sa at noen barn kan være vanskelig å inngå i sosiale settinger, men at det kan være enklere å komme inn i for eksempel lek gjennom bruk av musikk og sang. Dette ses i sammenheng med det Ian Cross (2009) skriver om at noen barn kan ha vansker med å inngå i lek og sosiale settinger, og at det kan være enklere å komme inn i slike situasjoner med sang og musikk. I tillegg skriver Kulset (2018) at samsamværet kan være noe det både er enklere og tryggere å delta i på grunn av sosial usikkerhet. Dermed kan også sangens naturlige og sosiale flow bli dratt nytte av, uten å selv ha mye kunnskaper om språket fra før av (Kulset, 2018, s.146). På bakgrunn av dette, tolker jeg det som at barn som har vansker med å inngå i sosiale settinger har enklere for bli inkludert i slike situasjoner gjennom bruk av musikk og sang. I tillegg blir det spesielt enklere når barna kommer i sin naturlige flow sammen med musikken.

Informant 2 snakker om at musikk og sang ikke er noe som en meste eller få til, men heller noe som skal lekes med, derfor blir musikk og sang mest brukt tilknyttet lek. Her skjer språkstimuleringen både bevisst og ubevisst. Dette blir også støttet opp av det Sæther (2019) skriver: «(...) Kan musikk stimulere språket gjennom musikalsk lek med ord og uttrykk» (Sæther, 2019d, s.165), og vi ser at lek med ord og uttrykk er godt språkstimulerende. Rammeplan for barnehagen (2017) skriver om hvordan barna skal få oppleve glede og fellesskap, og at barnehagen skal by på varierte opplevelser (Utdanningsdirektoratet, 2017, s.9). Informant 2 kom med eksempel som sa: «det kan være vanskelig for barn å inngå i

sosiale settinger, men det kan være enklere å komme inn gjennom sang» (Informant 2). Dette tolker jeg som at fellesskapet, felles referanser og opplevelser er viktige for å få barn inn i lek og sosiale settinger. Informantene forteller også om hvordan barna kan kommunisere, uttrykke seg og delta under musikk og sang situasjoner i barnehagen, både alene og i fellesskapet i barnegruppa.

4.2 Barns deltakelse og kommunikasjon

Informantene fikk spørsmål om hvordan barna deltar og uttrykker seg under musikk- og sangsituasjoner. Informant 2 snakker om hvordan noen barn vil være passive til alt, samtidig som andre vil være svært aktive. Hvordan barn reagerer, deltar og kommuniserer gjennom musikk og sang, varierer fra barn til barn (Sæther, 2019c, s.88). Informantene forteller om hvordan noen barn blir stille og lytter, synger, danser eller beveger seg på forskjellige måter som jeg ser i sammenheng med Sæther (2019) sin teori om barns ulike reaksjoner på musikk. Noen barn responderer på musikk med bevegelser, og noen barn blir stille og lytter etter klangen. Dette gir en berusende opplevelse og det blir lett å glemme omgivelsene (Sæther, 2019c, s.88-90). Ved å bevege seg til musikk og sang, frigjøres og utskilles et lykkehormon i kroppen (Kulset, 2019, s.28). Dermed blir det også kanskje et større behov for å bevege seg og uttrykke seg gjennom musikken. Informantene snakker også om at barna hopper, synger, og danser, og Hammersshøj (1995) referert i Sæther (2019) forteller at når de gjør dette, henger lyden og bevegelsen organisk sammen med åndedrettet (Sæther, 2019c, s.90). Barna kan også lytte med kroppen og lytte på en kroppslig måte ved at de hopper eller beveger seg for eksempel med armer og bein (Sæther, 2019c, s.90). Tilsynelatende kan det se ut til at barn responderer på musikk på forskjellige måter og med forskjellige bevegelser.

Holgensen (2002) referert i Sæther (2019) skriver om barns forskjellige responser til musikk. Her trekkes det sosiale, musikalske og kroppslige aspekter frem som viktige meningsaspekter. Holgensen viser også til fire deltakerstrategier som handler om resepsjon, imitasjon, identifikasjon og elaborasjon (Sæther, 2019c, s.89). Her kan noen av Holgensen (2002) sine deltakerstrategier sammenlignes med noen av svarene fra informantene. Informantene snakker om barns uttrykk ut fra en musikalsk sammenheng og hvordan barna uttrykker seg, deltar og kommuniserer gjennom musikk og sang. Dette ses i sammenheng med Holgensen (2002) sin teori om elaborasjon som handler om en bevisst eller en ubevisst streben etter enten noe nytt

eller noe ukjent. Da kan barnet vise egne personlige og nye uttrykk ut fra en musikalsk sammenheng (Sæther, 2019c, s.89). Som nevnt tidligere fokuserer informant 1 på mestringsfølelsen musikk og sang gir barna, informant 2 har derimot ikke fokus på mestringsdelen men heller på det barna får ut av aktivitetene. Det aller viktigste er at barna opplever musikkaktivitetene som meningsfulle og dermed vil også musikkaktivitetene virke språkstimulerende både bevisst og ubevisst (Sæther, 2019c, s.89).

Informant 2 forteller også om barns deltakelse. Hun forteller om hvordan barna deltar mer under sangsituasjoner om de kan sangene. Dermed blir arbeidet først og fremst med å jobbe godt med sangen og historien, og når barna blir mer sikker og trygge på sangen og historiene i sangene, deltar de mer. Informant 2 forteller at de jobber med dette ved å bruke det hun kaller «sangtegninger». Disse har informant 2 laget selv, og det er tegninger med bilder av konkrete en hører og forbinder med teksten, slik at barna får bilder å knytte sammen med sangen, i tillegg er det hvite og svarte figurer slik at barna får hvert sitt ark etterpå og får fargelegge bildene. Gjennom tegning og fargelegging får også barna uttrykt seg og oppleve forskjellige kunstuttrykk. I barnehagen skal barna få oppleve ulike kunstuttrykk. Kunstopplevelser og særlig musikkopplevelser vil ha betydning for barns egne estetiske uttrykk. Gjennom uttrykkene, fortolker barna egne inntrykk og skaper mening ved å blant annet leke og gi form til det som opptar de (Sæther, 2019a, s.95). Dette kan i tillegg ses i sammenheng med Patel (2011, 2012, 2014) sitt huskeord «OPERA» og repetisjonen som blir presentert her. Repetisjoner er viktig for å kunne etablere en trygghet rundt det neste som kommer. Ved hjelp av dette, blir det lettere for barna å lære seg sangen og språket før en selv forstår hva det betyr (Kulset, 2019, s.62). Tilsynelatende ser det se ut til at barna lærer seg språket og sanger gjennom å arbeide med de og å repetere disse, både sangene og tekstene.

4.3 Barns språkutvikling gjennom musikk og sang

Det er mange faktorer som påvirker barns språkutvikling, også i forhold til musikk og sang. Det kan gjelde den voksnes rolle, barns samspill og hvordan musikk og sang blir brukt så det virker språkstimulerende.

Som nevnt tidligere, forteller både informant 1 og informant 2 om det fellesskapet og den opplevelsen som skapes gjennom bruk av musikk og sang. I et felleskap og forskjellige opplevelser kan en også se samspillet mellom barna. Men hvordan kan fellesskapet og samspill mellom barn være språkstimulerende? Gjennom informantens beskrivelser, kommer det frem at fellesskap og samspill er to faktorer hvor språket brukes aktivt. Dette vises i informantens utsagn: «Jo mer man bruker det (språket), jo mer kan man» (Informant 1). Gjennom dette fellesskapet øves det på sosial kompetanse, og dette fører til språkstimulering og språkutvikling. Å lære seg et språk, skjer i samspill med andre (Kulset, 2019, s.71). Samspillet kan gjerne foregå i opplevelser sammen med andre under bruk av musikk og sang. Informant 2 forklarer at fellesskapet som blir til gjennom musikk og sang, er et annet type fellesskap som stiller andre krav enn ulike sosiale settinger. I samspill med andre og i tillegg være i en situasjon med musikk og sang, vil språket stimuleres gjennom både samspillet og gjennom musikken/ sangen ved at en må høre språket bli brukt for å kunne lære det og kunne tilegne seg det (Kulset, 2019, s.71). Ved å være i samspill og samtaler med andre, vil vi både lytte og høre, og prøve ut språket selv. For at det skal være språkstimulerende mener Kulset (2019) at: «Det må være en *input* for at det skal komme en *output*» (Kulset, 2019, s.71). Med dette tolker jeg at det må høres og det må være en tilførsel av ny informasjon for at vi skal ha mulighet til å få brukt det selv og produsert selv. Da ses også hvordan samspill og fellesskap er språkstimulerende og at det er viktig for barns språklæring gjennom bruk av musikk og sang.

Forskjellige typer sanger, regler og musikk er også med på å påvirke og stimulere språket. Informant 1 forteller at de bruker rim og regler aktivt i barnehagen. Kulset (2019) skriver at en øver inn flere deler av språket sitt ved å synge eller å bruke forskjellige regler (Kulset, 2019, s.92). Husby og Kibsgaard (2014) referert i Kulset (2019) skriver om syv forskjellige kategorier for språktrekk. Disse syv kategoriene er fonologi, stavelser, assimilasjoner, prosodi, morfologi/ ordlaging, fraser og setninger (Kulset, 2019, s.92-97). Ut fra funn og hva informantene har vektlagt, har jeg valgt å trekke ut fonologi, stavelser, prosodi og morfologi/ ordlaging.

Informant 1 legger mye vekt på bruk av rim og regler gjennom hele intervjuet. I tillegg forteller hun at de bruker rytmeegg og kastanjetter for å holde rytmen i rimene og reglene. På

denne måten læres blant annet vokaler og konsonanter automatisk, og øver opp til å høre og ferdigheten til å uttrykke riktige lyder, da det inneholder en korrekt språklig rytme (Kulset, 2019, s.93). Her kommer også fonologien og øving på denne delen inn. Fonologi handler om lydene i språket og hvordan en kan kombinere lydene med stavelser i språket (Cejka, Gujord & Selås, 2017, s.16).

Disse rytmeeggene og kastanjettene kan også brukes til å øve på stavelser. I barnehagen kan en ta hvert av barnas navn og enten riste på rytmeeggene eller slå med kastanjettene antall stavelser navnet har. Rim og regler har ofte faste og naturlige fraseringer og trykk, og dette handler om stavelser. Musikk, sang, rim og regler hjelper utfordringer med stavelser med akkurat disse fraseringene og trykkene. På denne måten vil det være enklere å «danse seg gjennom» stavelser, rytmen og melodien. I tillegg vil det være enklere å lære språklyder i forskjellige ord når en synger og bruker ordet gjentakende ganger (Kulset, 2019, s.94).

Informantene forteller om deres bruk av rim, regler og rytme, og ved å bruke dette øves det også på å kunne øve opp riktig prosodi. Prosodi handler om musikk i språket, varigheten, trykkplasseringen, tonelaget, rytmen og tonehøyden. Musikken vil her komme til hjelp med naturlig innlæring. I ulike sanger og regler vil ord og fraser ha en riktig språkmelodi på grunn av at rytmen i melodien betoner språket. Når det synges en sang med en fast melodi og med faste ord, blir muligheten for å legge trykket på ordene feil, svært liten (Kulset, 2019, s.95).

Informant 2 forteller i intervjuet at hun bruker sang, rim og regler og går i dybden av de. I stedet for å synge sangen, går de inn i teksten og snakker om den og hva den egentlig handler om. Hun forteller også om hvordan de endrer teksten og legger på ny tekst på sangene. Ut fra informantens utsagn om barnas verbale og non-verbale uttrykk, kan det tydes at barna synes dette er svært interessant. Ved å tulle og tøyse med språket og bruke språket på denne måten, trener en opp morfologien og bruk av før- og etter-stavelser. Morfologi og ordlaging handler om hvordan ordene endrer seg ved bøyning, ordsammensetninger, samt å kunne lage nye ord ved å legge til en forstavelse eller etterstavelse. En kan da bruke forskjellige regler og sanger, og bruke språket selv om det ikke er ordentlige ord i regla eller i rimet. Her vil språklæringen få mulighet til å eie språklyder på en leken måte (Kulset, 2019, s.95-96).

Informant 1 sa under intervjuet: «Barn som synger er glade barn» (Informant 1). I tillegg forteller hun om hvordan barna på avdelingen gjerne sitter og synger samtidig som de driver med andre aktiviteter, for eksempel å perle. Gjennom å synge sanger, og på en slik automatisk måte, trener barna motorisk på språket gjennom å lure teksten inn i hjernen. På denne måten trenger barnet verken å huske ord, setninger eller formulering av setninger (Kulset, 2019, s.99). Begge informantene forteller at de ser påvirkningskraften musikk og sang har på språket og språkutviklingen hos barn. Informant 2 sa at de synger og i tillegg snakker om sangene, arbeider med de etterpå og setter ord på det de ser. Informant 1 fokuserer derimot mer på rim og regler. Det som kommer frem, kan en se i forhold til Patel (2011, 2012, 2014) sitt huskeord «OPERA» som står for OPE, presisjon, emosjoner, repetisjoner og oppmerksomhet. Dette handler om delene som er i spill når språktilegnelsen drar nytte og fordeler av musikk og av musisering (Kulset, 2019, s.48). Ut fra innhentet data, tar jeg utgangspunkt i overlapping, presisjon og repetisjon.

Som nevnt over, snakker informant 2 om hvordan de synger og jobber med sangen etterpå, for eksempel ved å snakke om sangen, hva de ser og hva den handler om. På denne måten kan en både synge og snakke for å lære språket, og gjennom å synge brukes språket. I tillegg forteller informant 1 om hvordan barna sitter med andre aktiviteter samtidig som de synger. Da kan en se at språk og musikk har et overlappende nettverk i hjernen, og handler om at hjernen mottar, behandler og prosesserer språket gjennom å motta og behandle musikk. Dette handler om Patel (2011, 2012, 2014) sin «overlapping». På denne måten blir språk og musikk/ sang på en måte samme sak for hjernen (Kulset, 2019, s.50).

Videre kan dette ses i sammenheng med Patel (2011, 2012, 2014) sin «repetisjon», da informanten forteller at de jobber aktivt med sangen flere ganger (Kulset, 2019, s.50). Hun forklarer hvordan de arbeider med sanger og fortellinger gjennom hele dagen, trekker inn nye konkrete, bygger historien videre og bruker det i lek både inne og ute. Tilsynelatende kan det se ut som at repetisjon av språket, sangen og handlinger, fører til at de lærer språket og sangen, og dermed hva teksten betyr. Informant 2 sa: «Noen barn kan synge lenge før de snakker» (Informant 2). Dette kan støttes opp av det Patel (2011, 2012, 2014) sier om repetisjoner i sanger, og hvordan dette gjør det lettere å både bli med og å lære språket, selv

før en egentlig forstår hva som blir sagt og hva som menes. Da pugges også språklige lyder og setninger (Kulset, 2019, s.62).

Informant 1 snakker mye om bruk av rim og regler med rytme. Dette ses i sammenheng med Patel (2011, 2012, 204) sin «presisjon», og viser viktigheten av dette. Det handler om hvordan hjernen lures med melodi og rytme, og stimulerer motorikken til å uttale ord, sette sammen setninger uten å måtte huske grammatikken, gloser og setningsstrukturer. (Kulset, 2019, s.50). På denne måten ser en at rim og regler er godt egnet for språklæring.

Som nevnt tidligere, var særlig informant 2 opptatt av å leke med språket, samt med musikk og sang. Informanten sa følgende om musikk i barnehagen: «Ikke noe man skal få til, men skal leke med». Gjennom Husby & Kibsgaard (2014) sine syv kategorier, ser vi at å leke seg med språket og med rim og regler er svært viktig for å øve på ordlaging og morfologien. Ved å leke med språket, stimuleres språklæringen hos barna og en ser at flere deler støtter opp språket. I Rammeplan for barnehagen (2017) står det at barn skal få oppleve glede ved å bruke språket og kommunisere med andre (Utdanningsdirektoratet, 2017, s.48). Informant 2 hadde i tillegg en egen kasse med konkreter og sanger som ble aktivt brukt i barnehagen. Denne kassen inneholdt blant annet egen-produserte «sangtegninger» hvor hun hadde laget en tegning med handling og konkreter som passer forskjellige sanger. Her ser en hvordan hun har tegnet til sangen «Bolla pinnsvin» (se vedlegg, sangtegninger – Bolla pinnsvin, side 38) og en ser ”sola stiger rund og gul og farger åsens topp”, matboksen og Bolla pinnsvin sin niste til skolen, ”åtte stykker museflesk og fire bringebær, og så en liten melkeskvett”. En kan i tillegg se på sangen «Hometitten, hompetatten» (se vedlegg, sangtegninger – Hometitten Hometatten, side 39). Til venstre på bildet kan en se konkretene hun bruker under sangene i tillegg til de selv-produserte bildene. Her har hun tegnet ”Stomperud gård”, lastebilen og humpene etter veien som vi får høre om i sangen. I tillegg er det flere eksemplarer av disse «sangtegningene» og barna kan få hvert sitt ark og fargelegge og sette eget preg på sangen. På bakgrunn av dette, tolker jeg at hun aktivt går inn for å jobbe med sangen, med innholdet, og hva innholdet sier og betyr, dette kan også gjøre sangene og arbeidet mer spennende. Som nevnt tidligere kan de også endre sangen og teksten på de. Enkelte barn kan synes det er svært morsomt og gøy å komme med egne forslag på hva teksten skal si. Gleden ved å bruke språket kan kobles opp mot lek, og å leke med språket svært viktig for språklæring og språkstimulering.

I tillegg vil den voksnes rolle påvirke barns språkutvikling. De voksne er svært viktige og spiller en stor rolle for barns språkutvikling. For at barna skal lære seg et språk, er de avhengige av å ha gode og nære voksne rundt seg, samt språkforbilder som gir barna muligheter til å uttrykke seg (Kibsgaard, 2018, s.28). Informantene forteller om hvordan de arbeider med musikk og sang i barnehagen og viser dermed hvordan de voksne jobber og deres rolle. Informant 1 forteller at de voksne i barnehagen er mye med på musikk- og sangaktiviteter sammen med barna. Tilsynelatende kan det handle om å være en nær og trygg voksen som barna kan føle seg trygge rundt. Informantene snakker også om å være en støttende voksen slik at barna tør å prøve og lære å feile. Ved å være støttende og anerkjennende skapes et rom hvor barna kan prøve ut og kan leke med språket, uten at barna opplever det som skummelt eller et nederlag om de gjør feil (Kibsgaard, 2017, s.28-29). I lys av den mengden av kjærlighet og anerkjennelse barna opplever i barnehagen gjennom lek, vennskap, i barnegruppa og i dialog med de voksne, dannes en type grobunn for mangfoldige læringsprosesser (Kibsgaard, 2017, s.29). Dette tolker jeg at det blir en arena i barnehagen avhengig av kjærlighet og anerkjennelse fra de voksne, der barna skal få teste ut språket. På bakgrunn av dette forstår jeg at det er viktig at de voksne vet hvordan de påvirker barnets språk med egen arbeidsmåte og væremåte, om det skal bli en fin og trygg arena. For at arenaen skal virke trygg nok for barna, må de voksne støtte og anerkjenne barna. Alle barn skal oppleve og kjenne at de blir elsket og sett i barnehagen. Bronfenbrenner (1979) referert i Kibsgaard (2017) uttrykte akkurat dette slik: «Somebody has to be crazy about that child» (Kibsgaard, 2017, s.29). Dette gir en forståelse av hvor støttende en voksen skal være overfor barna. I tillegg tolker jeg dette som at barna må få oppleve en arena der de tør å prøve ut språket uten at det kan føles skummelt, og at dermed vil språket etter hvert stimuleres og læres.

5.0 Oppsummering

En trenger ikke nødvendigvis et fasitsvar på problemstillingen, men heller fokusere på å oppsummere tekstens hovedpunkter (Bergsland & Jæger, 2014, s.58). Jeg har gjennomført to intervjuer, med to informanter som har ulik stilling og tilknytning til barnehagen for å få innsikt og svar på problemstillingen. Det er viktig å vise til ulike funn fra informantene og drøfte dette opp mot teori. Gjennom oppgaven har jeg derfor støttet opp informantenes utsagn,

informasjon og erfaringer opp mot relevant teori. Gjennom informantenes utsagt, intervjuene og drøftingen ser en påvirkningskraften musikk og sang har på barns språk, og hvordan det kan virke språkstimulerende og språkutviklende.

For å oppsummere det viktigste og det jeg har funnet ut, kan en si at musikk og sang er svært viktig for barnets språkutvikling. Dette ses gjennom det informantene forteller i intervjuene. For eksempel sa informantene at musikk og sang har en påvirkningskraft på språket hos barn, og informant 1 forteller at ordforrådet blir utviklet og: «Jo mer man bruker det (språket), jo mer kan man» (Informant 1). I tillegg har vi sett at barna trenger tilførsel av ny informasjon og trenger å høre at språket blir brukt for at de selv skal ha mulighet til å prøve ut språket. Å prøve ut språket kan handle om å leke med språket og teste det ut. Dette har vi også sett viktigheten av og vektleggingen av hos informantene.

Bruk av musikk og sang i barnehagen kan variere og målene med bruken av det, varierer. Informant 1 forteller om mestringsfølelsen hos barna, informant 2 fokuserer heller på hva barna får ut av aktiviteten fremfor å fokusere på mestringen. På bakgrunn av intervjuene, ser jeg at det finnes mange ulike måter å arbeide med musikk og sang på, men at det på en eller en annen måte vil virke språkstimulerende uansett. Informant 2 snakker om hvordan hun ikke har negative erfaringer med musikk og sang i barnehagen og mener at det barna får ut av aktivitetene er det viktigste. På bakgrunn av informantens beskrivelser, tolker jeg det som at informanten ser viktigheten av musikk og sang uten at fokuset ligger på mestringsfølelsen. Det viktigste er at barna får utbytte av aktiviteten, og at barna skal ha positive opplevelser med musikk og sang i barnehagen.

I tillegg har jeg blitt oppmerksom på viktigheten av, og blitt svært interessert i, informant 2 sine «sangtegninger». På bakgrunn av informantens utsagn og det hun forteller om hvordan hun arbeider med disse, ser jeg at de er svært språkstimulerende og har sett hvor gjennomført disse tegningene og dette arbeidet er. Sangtegningene er med på å stimulere barnas språk ved at det er bilder på arket av det de synger om, bildene på arket er i tillegg konkrete de har og er kjent med i barnehagen. Hun har også sydd egne konkrete som en ser og hører i fortellinger og sanger. Ved å arbeide med sanger og fortellinger på denne måten, går en i

dybden av de, og arbeider med forståelsen av innholdet. På bakgrunn av informantens beskrivelser av dette og hvordan arbeidet foregår, tolker jeg sangtegningene som svært språkstimulerende da de snakker mye om sangene og fortellingene, og innholdet i de. I tillegg får barna svært mye tilførsel av informasjon (input) gjennom slikt arbeid, og det blir enklere for barna å tilegne seg språk og prøve det ut når de hører det blir aktivt brukt.

Problemstillingen for denne oppgaven lyder som følger: «Hvordan kan musikk og sang støtte barns språkutvikling i barnehagen?». På bakgrunn av intervjuene og informantens beskrivelser, vil jeg konkludere med at det er mange måter og arbeide med musikk og sang for å støtte barns språk. Det er i tillegg mange områder som blir påvirket og som er med på å påvirke barns språkutvikling. Musikk og sang støtter barns språkutvikling på flere områder, og støtter både sosial kompetanse og språket. Ved å aktivt bruke språket og ved å høre det bli brukt, lærer en det etter hvert selv. Derfor er det viktig å bruke språket og bruke musikk slik at barna hører språket bli brukt. I samspill får barna både testet ut språket selv og hører andre bruke språket som også er viktig ved tilegnelse av språk. I tillegg vil fellesskapet i barnehagen ha stor betydning for språkutviklingen, og også her vil samspill med andre barn inngå. Det er også viktig som voksen i barnehagen, å være bevisst på rollen sin. Som voksen i barnehagen påvirker men barns språk i stor grad. Gjennom alt dette ses en sammenhengen mellom musikk og sang med språkstimulering. Denne språkstimuleringen skjer både bevisst og ubevisst.

6.0 Avslutning

Gjennom denne prosessen har jeg sett og opplevd hvor lite fokus det er på musikk i enkelte barnehager, noe jeg stiller meg spørrende til. Dette er et tema det hadde vært interessant å forsket mer på. Å arbeide med musikk og sang trenger ikke være komplisert, og en bør ikke ta helt avstand fra bruk av musikk og sang, da vi ser at det absolutt har en positiv påvirkningskraft på språkutvikling. Etter dette arbeidet har jeg fått en bredere forståelse av hvordan musikk og sang brukes, og hvordan det er språkstimulerende og språkutviklende. I tillegg har jeg fått gjennomført to svært interessante intervju og oppdaget nye og interessante måter å arbeide med musikk og sang. Jeg ser frem til å kunne ta med meg dette og kunne bruke nye erfaringer og ny kunnskap videre i en aktiv hverdag i barnehagen. Helhetlig har dette vært et svært interessant prosjekt hvor jeg har fått reflektert over arbeidet i barnehagen alene, med informanter og med medstudenter.

7.0 Litteratur

- Bergsland, M.D. & Jæger, H. (2014). Bacheloroppgaven. I M.D. Bergsland & H. Jæger (Red.), *Bacheloroppgaven i barnehagelærerutdanningen* (s.51-87). Cappelen Damm Akademisk.
- Busch, T. (2021). *Akademisk skriving for bachelor- og masterstudenter*. Fagbokforlaget.
- Cejka, D.A., Gujord, A.-K. H. & Selås, M. (2017). Ein mangfoldig barnehage. I M. Selås & A.-K. H. Gujord (Red.), *Språkmøte i barnehagen* (s.9-33). Fagbokforlaget.
- Dalland, O. (2021). *Metode og oppgaveskriving*. Gyldendal Akademisk.
- Hovde, S. (2018). Jakten på den musikalske bieffekten: BEDRE SPRÅK. I S. Kibsgaard (Red.), *Veier til språk i barnehagen* (s.147-167). Universitetsforlaget.
- Jæger, H., Hopperstad, M.H. & Torgersen, J.K. (2016). Barnekultur: kultur for, av og med barn. I H. Jæger & J.K. Torgersen (red.), *Barnekultur* (s11-26). Cappelen Damm Akademisk.
- Kibsgaard, S. (2018). Språktilegnelse og kjærlighet. I S. Kibsgaard (Red.), *Veier til språk i barnehagen* (s.19-29). Universitetsforlaget.
- Kulset, N. (2018). Språk via sang. I S. Kibsgaard (Red.), *Veier til språk i barnehagen* (s.134-146). Universitetsforlaget.
- Kulset, N. (2019). *Musikk og andrespråk*. Universitetsforlaget.
- Personopplysningsloven (2000). *Lov om behandling av personopplysninger* (LOV-2000-04-14-31). Lovdata. <https://lovdata.no/dokument/LTI/lov/2000-04-14-31>
- Postholm, M.B. (2010). *Kvalitativ metode: en innføring med fokus på fenomenologi, etnografi og kasusstudier*. Universitetsforlaget.
- Selås, M. (2017). Språkstimulering. I M. Selås & A.-K. H. Gujord (Red.), *Språkmøte i barnehagen* (s.181-217). Fagbokforlaget.
- Sæther, M. (2019a). Det skapende barnet. I M. Sæther & E. Angelo. *Barnet og musikken* (s.94-116). Universitetsforlaget.
- Sæther, M. (2019b). Hva er musikk? I M. Sæther & E. Angelo. *Barnet og musikken* (s.9-39). Universitetsforlaget.

Sæther, M. (2019c). Musikalsk utvikling – en helhet. I M. Sæther & E. Angelo. *Barnet og musikken* (s.62-93). Universitetsforlaget.

Sæther, M. (2019d). Musikk og temaarbeid i barnehagen. I M. Sæther & E. Angelo. *Barnet og musikken* (s.163-178).

Utdanningsdirektoratet. (2017). *Rammeplan for barnehagen: Innhold og oppgaver*. Hentet fra: <https://www.udir.no/laring-og-trivsel/rammeplan/>

Waterhouse, A.-H. L. (2016). Den gode barnehagekonserten. I H. Jæger & J. K. Torgersen (Red.), *Barnekultur* (s.148-167). Cappelen Damm Akademisk.

Öhman, M. (2016). *Samtaler og samspill med barn*. Pedagogisk forum.

8.0 Vedlegg

8.1 Informasjon og samtykkeskjema

DronningMaudsMinne

HØGSKOLE FOR BARNEHAGELÆRERUTDANNING

Vil du delta i bachelorprosjektet

«musikk og sang i barnehagen?»

Dette er et spørsmål til deg om å delta i et bachelorprosjekt hvor formålet er å finne ut hvordan musikk og sang kan støtte språkutviklingen hos barn. I dette skrevet gir jeg deg informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse vil innebære for deg.

Formål

Rammeplan 2017 nevner musikk og sang flere ganger. Blant annet skal personalet tilby et variert tilbud av sanger og motivere barna til å uttrykke seg gjennom musikk (Utdanningsdirektoratet, 2017, s.51-52). Som skrevet over er formålet å finne ut hvordan musikk og sang støtter barns språkutvikling i barnehagen. Det er fordi jeg vil finne ut hvordan ansatte i barnehagen jobber med musikk og sang, og hvordan dette støtter språkutviklingen hos barna.

Problemstillingen jeg skal finne ut svaret på og belyse er: «hvordan kan musikk og sang støtte barns språkutvikling i barnehagekonteksten?». Dette vil jeg finne ut av ved hjelp av intervju og aktuell teori, og i tillegg bruke egne erfaringer fra både praksis og som vikar.

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

Dronning Mauds Minne Høgskole for barnehagelærerutdanning er ansvarlig for prosjektet.

Hva innebærer det for deg å delta?

Hvis du velger å delta i prosjektet, innebærer det at vi gjennomfører et intervju. Dette intervjuet vil ta mellom 30 – 45 minutter. Intervjuet inneholder spørsmål som går ut på barns språkutvikling, bruk av musikk og sang og hvordan barnehagepersonalet jobber med musikk og sang i barnehagen.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke ditt samtykke frem til prosjektets slutt, uten å oppgi noen grunn. Intervjuet er i tillegg anonymt og dine opplysninger om deg eller barnehagen vil ikke bli mulige å spore tilbake til deg.

Hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Jeg/vi vil bare bruke opplysningene om deg til formålene jeg/vi har fortalt om i dette skrivet. Jeg/vi behandler opplysningene konfidensielt og alle navn anonymiseres. Under intervjuet skriver jeg ned stikkord av det som blir sagt, og etterpå får du lese over det som er nedskrevet. Du får da lov til å endre eller legge til noe om det er ønskelig.

Prosjektet skal avsluttes 29.04.2022

Dersom det er noen spørsmål knyttet til prosjektet eller om det er noe du lurer på i forhold til samtykke, anonymisering eller andre ting, kan jeg og mine veiledere nås på:

Therese Killi Råtrø

Mail: Therese_nr9@hotmail.com

Sobh Chahboun

Mail: sch@dmmh.no

Christine Sivertsen

Mail: Csi@dmmh.no

Med vennlig hilsen

Prosjektansvarlig
(Veileder)

Student

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet *[sett inn tittel]*. Jeg samtykker til:

- å delta i intervjuet (*sett inn aktuell metode, f.eks. intervju, spørreskjema, observasjon*).

Dato:

Siden prosjektet ikke er behandlet av NSD, kan jeg/vi ikke innhente din underskrift.

Samtykket blir derfor gitt ved at du krysser av i boksen ovenfor.

8.2 Intervjuguide

Innledning

Først vil jeg takke deg for at du vil la meg intervju deg. Jeg vil understreke at dette intervjuet er helt frivillig og du kan trekke deg og trekke ditt samtykket om ønskelig, når som helst. Da vil intervjuet stoppe og dine opplysninger vil bli slettet. Dette intervjuet er anonymt, og dine opplysninger vil dermed ikke bli mulige å spore tilbake til deg. Dette intervjuet vil bli gjennomført muntlig og jeg skriver ned dine svar. Til slutt skal du få gå over det jeg har skrevet ned og si om du er fornøyd/ enig med/ i det som står, eller om du vil tilføye noe mer. Svarene og opplysningene vil bli analysert og brukt i bacheloroppgave.

Jeg er student ved Dronning Mauds Minne Høgskole Skole, og skriver, som skrevet over, en bacheloroppgave. I den forbindelse, skal jeg intervju ulike ansatte innenfor barnehagen for å få en forståelse og indikasjon på hvordan det blir jobbet med musikk i barnehagehverdagen. I tillegg vil jeg se på hvordan musikk støtter opp barns språkutvikling. Formålet med dette intervjuet er å hente inn informasjon som kan hjelpe i arbeidet med å besvare denne problemstillingen: Hvordan kan musikk og sang støtte barns språkutvikling i barnehagen?

Info om intervjuobjektet/ informanter

1. Hvilken tilknytning har du til barnehagen? (Stilling)
2. Hvilken utdanning har du?
3. Hvor lenge har du jobbet i barnehage?
4. Hvorfor ønsket du å jobbe i dette yrket?
5. Hva er det beste med å jobbe i barnehage? Og hva kan være utfordrende?

Ansattes arbeid

6. Hva legger du i ordet «musikk» og spesifikt «musikk i barnehagen»?

7. Har du mye erfaringer med musikk i barnehagen?
 - a) Er disse positive eller negative? Hvorfor?

8. Bruker dere musikk og sang i barnehagehverdagen?
 - a) Hvis ja – hvordan bruker dere musikk i barnehagehverdagen?
 - b) Ved hvilke situasjoner brukes musikk og sang?

9. Deltar barna under musikk- og sang-situasjoner?
 - a) Hva gjør de? (Danser/synger/bevegelser/nynning)
 - b) Er det noen forskjell på deltakelsen hos de verbale og ikke-verbale barna? (Deltar noen mer enn andre?)
 - c) Påvirker dette på noen måte barnas kommunikasjon?

10. Ser dere at musikk og sang har en påvirkningskraft på språkutviklingen hos barn?
 - a) Hvis ja – hvordan?

Et ekstra spørsmål

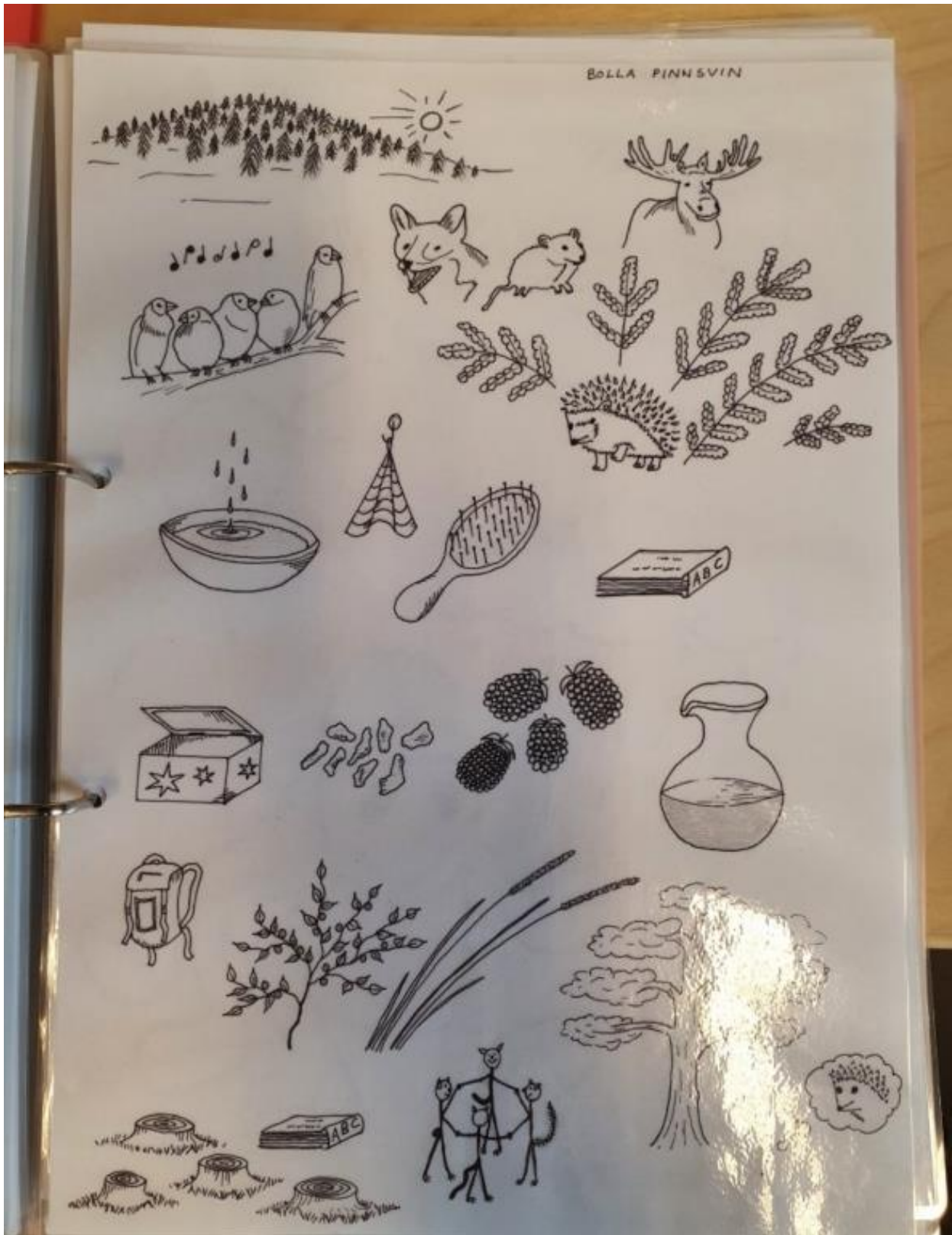
- a) Har du jobbet i flere barnehager?
- b) Hvis ja – ser du forskjell på hvordan musikk ble brukt i den nåværende vs. en annen barnehage i barnehagehverdagen?
- c) Hvis ja – ser du i ettertid noe forskjell på språkutviklingen hos barna?

Oppsummering

1. Oppsummere funnene
2. Har jeg forstått deg riktig?
3. Er det noe ekstra du vil legge til?

8.3 Sangtegninger

8.3.1 «Bolla pinnsvin»

8.3.2 «Hometitten, hompetatten»

